KUR'A, PİYANGO VE ÇEKİLİŞLER

Noterlik Mesleğini görev alanına göre konulardan biriside kur'a,piyango ve çekilişlerdir. Noterin piyango,kur'a ve çekilişte hazır bulunması ve nezaret etmesinin amacı piyango, kur'a ve çekilişin hilesiz ve dürüst olarak yapılmasının sağlanmasıdır.
Bazı tanımlamalar yapmamız konunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacağı düşüncesindeyim.
Kur'a, sözlük anlamı "ad çekme" demektir.
Doğrudan veya bir mal yada hizmetin satışı nedeniyle bilet,kupon,katılım numarası veya benzerlerini satılması veya bedelsiz verilmesi suretiyle katılım hakkının verildiği ve düzenleyicisi tarafından taahhüt edilen karşılığı nakit olmayan her türlü eşya,hak ve benzeri ikramiye kazanacak olanların yapılacak çekilişle belirleneceği ticari, sosyal yardım ve benzeri amaçlı düzenlemelere Nakit Karşılığı Olmayan Piyango diyebiliriz.
Düzenlenen kampanyalar sonucunda,taahhüt edilen ikramiyelere kazanacak katılımcıların, usul ve esasları idarece uygun görülecek kur'a çeşitleri ile belirlenmesine çekiliş denilebilir.
Kazananları katılanlar arasından bilgi,beceri veya yeteneğe dayalı olarak eleme usulü ile başarı sıralaması esas alınarak veya bir jüri tarafından aynı esaslar dahilinde yapılan değerlendirmeyle belirlenen ve sonucunda ayni ve/veya nakdi ödül verilen düzenlemeler ile bilmece,bulmaca,eğlence programı ve benzerlerine,yarışma denilebilir.(Tanımlamalar için 04.10.2006 tarih ve 26309 sayılı R.G.de yayınlanan Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü Karşılığı Nakit Olmayan Piyangolar ve Çekilişler Hakkındaki Yönetmelik kaynak olarak alınmıştır.)
Yetki yönünden çekiliş ve piyangoların,karşılığı nakit olan ve karşılığı nakit olmayan şeklinde ikiye ayırarak inceleyebiliriz. Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında (04.04.1988 tarih ve 320 sayılı) Kanun Hükmünde Kararnamenin 41. maddesine göre; Türkiye'de karşılığı nakit olmak üzere, şans oyunlarını planlama, tertip etme ve çekiliş düzenleme hakkı idareye (Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü) aittir. İdare dışında başkaca gerçek ve tüzel kişilerin karşılığı nakit olan şans oyunlarını planlama,tertip etme ve çekiliş düzenleme hakkı yoktur.
Karşılığı nakit olmayan piyango ve çekilişler ise idareden (M.P.İ.G.Md.) izin almak ve mevzuata uymak koşulu ile düzenlenebilir. Karşılığı nakit olmayan piyango ve çekilişleri; ticareti faaliyette bulunan gerçek ve tüzel kişiler, kamu kurum ve kuruluşları, dernekler, vakıflar, cemaatler, emeklilik ve yardımlaşma sandıkları, spor kulüpleri, okul aile birlikleri düzenleyebilirler.
Bu sayılan düzenleyiciler, 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu uyarınca piyango düzenlemek isterler ise ilgili mülki amirlikten gerekli izini almak zorundadırlar. Kanımca 2860 sayılı yasa uyarınca düzenlenecek piyangolar için ayrıca M.P.İ.G. Müdürlüğünden izin alınmasına gerek yoktur.
Doğrudan veya bir mal ve hizmetin satışı nedeniyle, bedelli yada bedelsiz, bilet,kupon,iştirak numarası veya her ne şekilde olursa olsun katılım hakkı verilerek karşılığı nakit olmayan her türlü eşya ve benzeri piyango ve çekiliş tertip edebilmesi için idareden izin alınması zorunludur.
Noterler ilgililerin istekleri üzerine hukuki işlemleri yasalar ve yönetmeliklerde gösterilen şekil ve surette yapmak zorundadırlar. Bu nedenle noter huzurunda piyango,kur'a ve çekiliş yapmak isteyen ilgililer bu iş için idareden aldıkları izin yazısını notere ibraz etmelidirler. İzin yazısı olmayan ilgililerin talepleri reddedilmelidir. Bu yönetmelik kapsamında kalan piyango ve çekilişlerin ; piyango düzenleyenlerin yetkililerinden oluşan bir heyet tarafından Noter huzurunda ve idarenin izin yazısında belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirilmesi zorunludur. (yönetmelik 18.md.4.bendi.)
Ancak karşılığı nakit olmayan tüm piyango ve çekilişler için idareden izin almak zorunlu değildir. İstisna edilen işbu piyango ve çekilişler yönetmelikte belirtilmiştir. Anılan K.H.K. ye dayanarak çıkarılan Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü karşılığı nakit olmayan Piyangolar

ve çekilişler hakkında Yönetmeliğin 2. maddesine göre ;
a)Kamu kurum ve kuruluşları, Dernekler, Vakıflar, Spor Kulüpleri, Okul Aile Birlikleri, Emeklilik ve Yardımlaşma Sandıkları ve Cemaatlerin eğlence, anma,kutlama gibi amaçlarla düzenledikleri toplantılarda münhasıran toplantıya katılanlar arasında düzenlenen ve toplantı süresi içinde başlatılıp sonuçlandırılan karşılığı nakit olmayan piyango ve çekilişler,
b)Firmaların münhasıran başbayii ve bayiiler arasında, mal ve hizmet satışlarını arttırmak amacıyla ciro primi niteliğinden vereceği ikramiye ve hediyelerin tespitine yönelik yapacağı çekilişler,
c)Çekiliş yapılmaksızın önceden belirlenen ve ilan edilen şartları taşıyanların tamamına ikramiye verilmesi şeklindeki düzenlemeler,
ç)Katılımcılardan herhangi bir bedel talep edilmemesi ve bir mal veya hizmetin pazarlama veya satışı amacına yönelik olmaması kaydıyla bu yönetmeliğin yarışma olarak tanımladığı düzenlemeler
d)Yarışma veya bu mahiyetteki düzenlemelere katılacak olanların çekiliş yada kur'a yöntemine başvurulmaksızın, önceden ilan edilen şartlara göre seçildiği düzenlemeler ile aday olanların huzurunda sadece bunlar arasında çekiliş veya kur'a yöntemi ile belirlendiği düzenlemeler,
e)Bir hak, hizmet veya imkandan yararlanacak olanların seçimine veya öncelik sıralarının belirlenmesine yönelik olarak yapılan ve ikramiye taahhüdünü içermeyen düzenlemeler,
f)Bir kişinin kazanabileceği ikramiyenin rayiç bedelini 08.06.1959 tarihli ve 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 4. maddesinin "e" fıkrasında belirtilen istisna tutarının %2 sinin altında kaldığı düzenlemeler,(2008 yılı için 2216X%2=44.32 YTL.)
g)Sosyal amaçlı piyangolar
bu yönetmeliğin kapsamına girmez.
Kapsamın dışında kalan çekilişlere talep halinde Noterlerin katılması ve tutanak tutmasını engel bir hüküm yoktur. Başka bir değişle, yönetmelik kapsamı dışında kalan çekilişlere talep halinde Noterlerin katılması mümkündür. Bu tür çekilişlerde idare tarafından verilmiş izin yazısı istemeye gerek yoktur.
Noterlik mevzuatında da konumuza ilişkin düzenlemeler yer almıştır. Şöyle ki, 1512 sayılı Noterlik Yasasının 61.maddesinde ; "Noterler bir şeyin veya bir yerin hal ve şeklini, kıymetini, ilgili şahısların kimlik ve ifadelerini tespit ederler ve davet edildiklerinde piyango ve özel kuruluşların kur'a, seçim ve toplantılarında hazır bulunarak durumu belgelendirirler." denilmektedir. Bu belgelendirmenin ne şekilde yapılacağı yine adı geçen yasanın 102.maddesinde düzenlenmiştir.
Buna göre piyango ve kuraların işlemleri tutanak şeklinde yapılmalıdır. Tutanağın ise neleri kapsaması gerektiği 101.maddede ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Tutanağın biçimi T.N.B. nce yayınlanan İşlem Formülleri kitaplarında ve T.N.B. yazım programlarında da mevcuttur.
Kura, Piyango ve Çekilişlerden alınması gereken harç ise ; 492 sayılı kanuna ekli 2 sayılı tarifede belirtilen Maktu Noter Harçları bölümünün 8.maddesinde yer almıştır. Buna göre "davet üzerine piyango ve hususi müesseselerin kur'a,seçim ve toplantılarında bulunarak düzenlenecek tutanaklarda" ne kadar maktu harç alınacağı belirtilmiştir. Ancak Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü'nün taraf olduğu işlemlerden Noter harcı alınmaz.(M.P.İ.G.M.Kuruluş ve G.H.K.K. madde 53)
Ücret konusunda dikkat edilmesi gereken bir husus "hususi müesseselerin" kura seçim ve toplantılarından bu harcın alınacak olmasıdır. Resmi daireler tarafından yaptırılacak ve resmi işlem olması halinde bu işlemlerden harcın alınmaması gerektiği anlaşılmaktadır. Noterlik ücret tarifesinin 11.maddesinin 2.fıkrasına göre,Noterlik dairesi dışında piyango,özel ve resmi kuruluşların kur'a,seçim ve toplantılarında hazır bulunarak tutanak düzenlenmesi halinde yol ödeneceği alınacağı belirtilmiştir. Burada işlemi yaptıranın resmi daire olup olmaması fark etmemektedir.

Kurası çekilecek tüzel kişinin üyelerinden bazılarının noter çalışanı veya noter olması durumunda o noterlik çekiliş işlemi yapmaya yetkili değildir.(TNB-G.1991/37) Birde bilgisayar programı aracılığı ile yapılan çekilişlerde programın hata yapmaması, hileli sonuç çıkarmaması için gerekli incelemenin noterlerce yapılması ve yaptırılması gerektir.(T.N.B.1984/18 G.) Ayrıca yapılacak çekilişlerde genelge ve yönetmelik içeriklerine uygun davranılmasına dikkat edilmelidir. Noter veya görevlileri, her zaman olduğu gibi ilgililere ve kamuoyuna karşı tarafsız, objektif ve iyi niyet kuralları çerçevesinde hizmet üretmeye devam etmeli, aksi yönde kanı oluşmasına izin vermemelidirler. 29.02.2008

UŞAK İKİNCİ NOTERİ
ÜNAL TOKCAN